

Zpráva o činnosti za období 4/2003-3/2004

Výkonný výbor

V uvedeném období výkonný výbor (dále jen VV) řídil a organizoval činnost AKVŠ tak, aby byly v plném rozsahu plněny úkoly, které ukládají stanovy a plán činnosti na rok 2003. VV se sešel na 5 zasedáních, další jednání probíhala prostřednictvím e-konference ASOCIACE. Informace z jednotlivých zasedání VV byly zveřejněny na webových stránkách AKVŠ <http://www.akvs.cz/>. VV pracoval v druhém roce svého funkčního období v plném složení, jeho pracovních jednání se pravidelně účastnili náhradníci a předsedové odborných komisí. Podle platných stanov končí členům VV dvouleté funkční období v červnu 2004, proto bude provedena na výroční konferenci volba členů nového VV. VV navrhne výroční konferenci, aby pro další období byl VV rozšířen na 11 členů.

Hlavní aktivity

Elektronické informační zdroje

Problematika koordinace a zajišťování elektronických informačních zdrojů (dále jen EIZ) na vysokých školách byla hlavním tématem celého období. Materiály, které byly přijaty výroční konferencí v dubnu 2003 („*K otázkám strategie zpřístupňování elektronických informačních zdrojů pro oblast výzkumu a vývoje*“ a „*Důvodová zpráva k otázkám strategie zpřístupňování elektronických informačních zdrojů pro oblast výzkumu a vývoje*“, „) se staly východiskem pro další činnost. Byly to koordinační schůzky zástupců vysokoškolských knihoven na úrovni odborné komise pro EIZ, jednání členů VV s představiteli jiných knihoven výzkumu a vývoje, s poskytovateli EIZ či jejich vybranými producenty a v neposlední řadě jednání užšího předsednictva VV s náměstkem MŠMT Kolářem. U vědomí toho, že programy na podporu výzkumu a vývoje jsou veřejnou soutěží (zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje), si AKVŠ nekladla za cíl dávat závazné pokyny nebo návody svým členům pro zpracování projektů (natož nečlenům), ale vyvíjela tlak na koordinaci, která by vedla k zajištění oborového pokrytí informačními zdroji, na rozumné využití finančních prostředků a upozorňovala na jejich omezenost. V červenci 2003 byl MŠMT vyhlášen program 1N „*Informační infrastruktura pro výzkum*“ na léta 2004-2008. Výsledky veřejné soutěže, které byly publikovány v prosinci 2003, byly zklamáním pro plné dvě třetiny uchazečů, protože jejich projekty nebyly z důvodu formálních nedostatků vůbec hodnoceny. Vzniklá situace byla alarmující – negativně se dotkla některých celých vědních oborů, jako zcela ohrožená se stala kontinuita zpřístupňování zdrojů s dlouholetou tradicí atd. Vypsáním 2. kola (únor 2004) se ukázala šance tyto negativní dopady zmírnit. AKVŠ uspořádala 5. 3. 2004 seminář „*Zhodnocení situace v dostupnosti EIZ na základě výsledků programu 1N*“, který měl dílem zhodnotit vzniklou situaci a dílem podpořit koordinaci projektů podávaných do 2. kola s cílem zajištění informační podpory pro pracovníky V a V. Výsledky 2. kola budou známy začátkem června t.r. AKVŠ se bude dále zabývat situací a bude iniciovat další jednání v této problematice, protože se dá předpokládat, že ani 2. kolo programu 1N nevyřeší všechny problémy kolem dostupnosti EIZ na vysokých školách.

Novela knihovního zákona

V uplynulém období pokračovaly práce směřující k novele knihovního zákona. Komise pro spolupráci s RVŠ byla pověřena jednáním se zástupci muzejních a zdravotnických knihoven, které stejně jako knihovny vysokoškolské nebyly v zákoně jednoznačně definovány a mají zájem na novele zákona. Byla vytvořena pracovní skupina, která v průběhu roku diskutovala několik variant návrhů novely. Některé problémy byly konzultovány s právníkem. Výsledkem byl návrh, který byl zaslán odboru umění a knihoven MK ČR. Návrh byl vrácen s požadavkem, aby bylo vypracováno jeho zdůvodnění, které by sloužilo jako podklad pro jednání s legislativním odborem MK. Toto zdůvodnění bylo vypracováno v lednu 2004, ale zatím nebylo předloženo, protože Ústřední knihovnická rada (poradní orgán ministra kultury) bude teprve v červnu 2004 jednat o několika textových změnách, které by měly být předmětem novely knihovního zákona (užívání rodných čísel, správa a ochrana historických a konzervačních fondů ve vazbě na CES, možnosti úhrady poplatků za užití zvukových dokumentů v knihovnách). Ze strany MK je zájem jednat o novele pouze v případě, že bude ohroženo dokončení „internetizace“ knihoven v roce 2006 (§ 24 knihovního zákona). V každém případě novela bude výsledkem společného působení knihovnické obce.

Celostátní porada vysokoškolských knihoven (CPVŠK 2003)

AKVŠ ve spolupráci s Univerzitou Hradec Králové uspořádala v pořadí již desátou poradu pracovníků vysokoškolských knihoven – CPVŠK 2003. Zúčastnilo se jí 160 pracovníků převážně vysokoškolských knihoven. Účastníci vyslechli zprávu o činnosti AKVŠ a zprávy z jednotlivých odborných komisí. Další příspěvky se týkaly opět problematiky elektronických informačních zdrojů, zazněla informace o projektech FRVŠ a o novém standardu MARC 21. Velký programový blok byl věnován tématu „Vysokoškolské práce: Současný stav, hlavní problémy, trendy elektronizace a digitalizace, legislativní souvislosti“. Následná diskuse akcentovala potřebu řešit problematiku komplexně ve spolupráci s dalšími odborníky a představiteli vysokých škol. V rámci CPVŠK v doprovodném programu prezentovaly některé komerční firmy svoje produkty – knihovní systémy, vybrané informační zdroje, pomůcky a nábytek do knihoven. Jihočeská univerzita se přihlásila k spolupořadatelství CPVŠK 2004, která bude v listopadu 2004 v Českých Budějovicích.

Zpřístupňování elektronických vysokoškolských kvalifikačních prací

Některé vysoké školy v ČR za výrazné iniciativy svých knihoven zahájily budování moderních systémů pro zpracování, ukládání a zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací (dále jen VŠKP) v elektronické formě. Existující systémy vznikaly nezávisle na sobě v lokálních podmínkách daných škol a bez jakékoliv koordinace. Jejich integrace s vyspělými mezinárodními digitálními systémy pro zpřístupňování elektronických VŠKP, která by měla v budoucnu nastat, je v tuto chvíli více než problematická. Reakcí na stávající situaci v této oblasti v ČR, která se jako problém v minulém roce stala předmětem řady diskusí mnoha vysokoškolských knihovníků, bylo založení Odborné komise pro otázky elektronického zpřístupňování VŠKP. Členové komise ve spolupráci s VV připravili pro jednání na výroční konferenci AKVŠ vstupní materiál pro řešení celé problematiky „*K otázkám budování systémů pro zpřístupňování elektronických vysokoškolských kvalifikačních prací v České republice*“.

Činnost odborných komisí

Odborná komise pro informační výchovu a informační gramotnost (IVIG)

předsedkyně: PhDr. Ludmila Tichá (ČVUT)

V roce 2003 se činnosti komise účastnilo 43 členů z 18 vysokých škol a 3 velkých knihoven (MZK, NK a STK). Svou činnost rozvíjel samostatný pracovní tým (tzv. tým pro definice), který stanovil cíle komise pro další období: na základě nové definice informační gramotnosti (IG) stanovit koncepci rozvoje IG na vysokých školách, definovat standardy a kompetence informačně gramotných studentů, provést průzkum stavu IG studentů na VŠ, uspořádat odborný seminář. V pracovním týmu se komise propojila s Ústavem informačních studií a knihovnictví Filosofické fakulty Univerzity Karlovy (dále jen ÚISK) a dále s občanským sdružením SPRIG (Sdružení pro rozvoj IG), což otevřelo možnost účastnit se grantových soutěží pro občanská sdružení. Komise (ve spolupráci s ÚISK a SPRIG) připravila odborný seminář *IVIG 2003* (<http://knihovny.cvut.cz/ivig/seminare.html>) s podnázvem *Informační výchova a informační gramotnost v teorii a praxi vzdělávacích institucí*, který se konal 25. 9. 2003 v Praze. Mezi přednášejícími hosty byl konzultant nezávislé komise federální vlády USA – NCLIS (National Commission on Libraries and Information Science) Woody Horton a zástupkyně Ministerstva informatiky ČR Jitka Krčilová. Příspěvky členů komise byly publikovány v časopisu Čtenář. Seminář měl značný ohlas a bylo rozhodnuto jej pořádat každoročně. Členové komise se sešli na jednom pracovním setkání v Praze, jejich další komunikace probíhala v uzavřené e-konferenci VYCHOVA.

V roce 2004 se komise bude zabývat průzkumem stavu IG studentů na VŠ, koncepcí rozvoje IG na VŠ, budou zahájeny práce na standardech informačně gramotných studentů. Bude realizován seminář IVIG 2004. Komise předpokládá spolupráci s MI ČR a s některými zahraničními partnery.

Hodnocení a závěr VV: Komise splnila svoje úkoly, ke kterým se přihlásila. VV schvaluje plán její činnosti pro rok 2004.

Odborná komise pro elektronické informační zdroje

Předsedkyně: Ing. Barbora Katolická (ZČU)

Komise má 21 členů z 19 vysokých škol. Pracovní úkoly jsou řešeny prostřednictvím elektronické konference eiz@list.zcu.cz a na pracovních schůzkách, které se v průběhu roku 2003 konaly ve třech termínech (29. 1., 6. 6., 16. 10.). V roce 2003 se činnost komise zaměřila především na systematickou přípravu zajištění elektronických informačních zdrojů pro další období v souvislosti s programem 1N „Informační infrastruktura výzkumu“. Proběhl sběr dat o reálné potřebnosti a využitelnosti EIZ na vysokých školách, uskutečnila se řada jednání ke koordinaci připravovaných projektů s cílem základního informačního pokrytí a zabezpečení všech vědních oborů a k optimalizaci konsorciálních projektů. Členové komise se podíleli na přípravě dokumentů přijatých výroční konferencí v dubnu 2003. V průběhu roku byla dokončena a zprovozněna statistická část databázové aplikace „Elektronické informační zdroje na VŠ v ČR“, která má informativní charakter. Průběžně byly sledovány výsledky projektu COUNTER, který směřuje ke stanovení standardu pro měření využívání elektronických produktů. V březnu 2004 byl uskutečněn odborný seminář na téma „Zhodnocení situace v dostupnosti EIZ na základě výsledků programu 1N“.

V plánu činnosti komise na rok 2004 je příprava online přístupných informačních materiálů a pomůcek k dostupným EIZ z programu 1N. Na základě výsledků programu 1N bude aktualizována databázová aplikace. Knihovnická veřejnost bude průběžně informována o výsledcích projektu COUNTER. Komise se bude podílet na dalších aktivitách souvisejících s dostupností EIZ na vysokých školách.

Hodnocení a závěr VV: Komise splnila svoje úkoly, ke kterým se přihlásila. VV schválil plán její činnosti pro rok 2004.

Odborná komise pro spolupráci s RVŠ – Pracovní komise pro vysokoškolské knihovny RVŠ

Předsedkyně: PhDr. Miloslava Faitová (ZČU)

Komise byla ustavena v únoru 2003, má 13 členů z 12 vysokých škol a v průběhu roku 2003 se sešla na 4 pracovních jednáních. Komise pracuje jako společná komise AKVŠ a Rady vysokých škol, ve které působí jako její poradní orgán. Komise se v roce 2003 zabývala novelizací knihovního zákona. Tato aktivita byla koordinována se zástupci muzejních a zdravotnických knihoven. V průběhu roku tak vznikla společná ad hoc pracovní skupina, která diskutovala několik variant návrhů novely a podílela se na dalším zdůvodnění návrhu pro MK. Komise dále reagovala na výzvu předsednictva RVŠ k podávání návrhů na případnou novelu vysokoškolského zákona a zaslala legislativní komisi dva podněty, které ale nebyly přijaty. Komise se dále věnovala připomínkám k osnově výroční zprávy vysoké školy, konkrétně k informacím o činnosti vysokoškolské knihovny. Výběr ukazatelů byl proveden tak, aby umožnil srovnání knihovnicko-informačních procesů jednotlivých vysokých škol, lépe hodnotil kvalitu práce vysokoškolských knihoven. S materiálem byla seznámena knihovnická veřejnost na CPVŠK 2003 a byl předložen předsednictvu RVŠ v prosinci 2003. Materiál byl přijat, postoupen MŠMT, které zapracovalo do osnovy výroční zprávy vysoké školy samostatnou kapitolu věnovanou vysokoškolské knihovně.

V roce 2004 bude komise především pokračovat v práci na novele knihovního zákona a případně na dalším sjednocování ukazatelů o činnosti vysokoškolských knihoven. Jako poradní orgán RVŠ bude informovat o dalších aktivitách vysokoškolských knihoven, zejména o problematice elektronického zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací.

Hodnocení a závěr VV: Komise splnila svoje úkoly, ke kterým se přihlásila. VV schválil plán její činnosti pro rok 2004.

Odborná komise pro otázky elektronického zpřístupňování VŠKP

Předsedkyně: PhDr. Iva Horová (AMU)

Komise byla založena v lednu 2004. V současné době o práci v komisi projevilo zájem 11 knihovníků z 5 vysokých škol. Bezprostředním podnětem pro její založení bylo vystoupení řady zainteresovaných odborníků k různým aspektům této problematiky na Celostátní poradě vysokoškolských knihoven 2003 (<http://lib.uhk.cz/cpvsk2003/>). Založením komise byl učiněn důležitý krok k vytvoření oficiální platformy, na jejímž základě lze přistoupit k postupnému řešení problematiky spojené se elektronickými informačními zdroji, které jsou produkovány samotnými vysokými školami. Komise ve spolupráci s VV předkládá výroční materiál vstupní materiál „K otázkám budování systémů pro zpřístupňování elektronických vysokoškolských kvalifikačních prací v České republice“, kterým chce upozornit na celou problematiku a zařadit ji do aktivit AKVŠ.

V roce 2004 komise bude iniciovat spolupráci, která by vedla k sjednocování podstatných administrativních a technologických postupů. Bude se účastnit příp. jednání o legislativních opatřeních. Připraví pracovní setkání, bude iniciovat spolupráci se sdružením EUNIS.CZ.

Závěr VV: VV souhlasí s plánem činnosti komise pro rok 2004.

Praha, 30. března 2004

Zpracovala: B. Ramajzlová

